DAVLAT BAYROG‘I — AJDODLAR MEROSI, BUGUNGI IFTIXOR VA KELAJAK RAMZI.

Tajibayev Muzaffar Tursunpulatovich
FarDU. HTF Uslubiy tayyorgarlik sikl dotsenti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining tarixiy ildizlari, ramziy-ma’noviy xususiyatlari hamda milliy davlatchilik taraqqiyotidagi o‘rni ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, davlat bayrog‘ining milliy o‘zlikni anglash, tarixiy xotirani mustahkamlash, yosh avlodda vatanparvarlik va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirishdagi ijtimoiy-ma’naviy ahamiyati yoritilgan. Davlat ramzlariga hurmat bilan munosabatda bo‘lishning bugungi jamiyat va kelajak avlod tarbiyasidagi dolzarb jihatlari asoslab berilgan.*

Kalit so‘zlar: *Davlat bayrog‘i, mustaqillik, milliy davlatchilik, tarixiy meros, milliy o‘zlik, vatanparvarlik, milliy g‘urur, davlat ramzlari, fuqarolik mas’uliyati, ma’naviy qadriyatlar, yoshlar tarbiyasi.*

KIRISH

Davlat bayrog‘i har bir mustaqil davlatning suvereniteti, milliy o‘zligi va tarixiy qadriyatlarini ifodalovchi muqaddas ramz hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 5-moddasida davlat bayrog‘i, gerbi va madhiyasi mamlakatning davlat ramzlari sifatida belgilangan hamda davlat himoyasida ekanligi mustahkamlangan [1]. O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining 1991-yil 18-noyabrda qabul qilinishi xalqimiz tarixida mustaqillik va milliy davlatchilikni mustahkamlash yo‘lidagi muhim tarixiy voqea bo‘ldi [2].

Davlat bayrog‘ida mujassam etilgan ranglar va ramzlar xalqimizning tarixiy merosi, ezgu intilishlari, tinchlik va farovonlikka bo‘lgan ishonchini ifodalaydi. Qonunchilikda Davlat bayrog‘i O‘zbekiston Respublikasi davlat suverenitetining ramzi hamda xalqaro munosabatlarda mamlakatimiz timsoli sifatida e’tirof etilgan [2].

Bugungi globallashuv sharoitida davlat bayrog‘ining mazmun-mohiyatini chuqur anglash, uni milliy g‘urur va vatanparvarlik timsoli sifatida qadrlash alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, yosh avlod qalbida davlat ramzlariga hurmat, tarixiy xotira va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirish jamiyat ma’naviy taraqqiyotining muhim shartlaridan biridir.

Mazkur maqolaning maqsadi O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining tarixiy ildizlari, ramziy-ma’noviy xususiyatlari hamda milliy o‘zlikni anglash va vatanparvarlik tuyg‘ularini rivojlantirishdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Davlat ramzlari, xususan, davlat bayrog‘ining tarixiy, siyosiy, huquqiy va ma’naviy mohiyatini o‘rganish tarixshunoslik, siyosatshunoslik, huquqshunoslik hamda pedagogika fanlarining o‘zaro integratsiyasiga asoslanadi. Mazkur masalaning nazariy-huquqiy asoslarini tahlil qilishda O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va davlat ramzlariga oid normativ-huquqiy hujjatlar muhim manba hisoblanadi. Xususan, Konstitutsiyaning 5-moddasida davlat

ramzlarining konstitutsiyaviy maqomi belgilangan [1]. Shuningdek, 1991-yil 18-noyabrda qabul qilingan «O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i to‘g‘risida»gi Qonunda bayroqning davlat suvereniteti ramzi ekanligi, xalqaro munosabatlardagi o‘rni va asosiy belgilari huquqiy jihatdan mustahkamlangan [2].

Mazkur tadqiqotda davlat bayrog‘i faqat konstitutsiyaviy-huquqiy belgi sifatida emas, balki tarixiy meros, milliy birlik, fuqarolik mas’uliyati va ma’naviy davomiylikni ifodalovchi ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida talqin qilinadi. Tadqiqot metodologiyasining asosini tarixiylik, xolislik, tizimli yondashuv, qiyosiy-tahliliy tahlil va ilmiy umumlashtirish tamoyillari tashkil etadi. Tarixiylik metodi orqali Davlat bayrog‘ining shakllanish jarayoni va mustaqil davlatchilik tarixidagi o‘rni o‘rganiladi. Tizimli yondashuv uning huquqiy, siyosiy, ma’naviy va tarbiyaviy funksiyalarini o‘zaro bog‘liqlikda tahlil qilish imkonini beradi. Qiyosiy-tahliliy metod yordamida davlat ramzlarining jamiyat hayotidagi vazifalari baholanadi. Pedagogik yondashuv asosida esa Davlat bayrog‘ining yosh avlodda vatanparvarlik, milliy g‘urur, tarixiy xotira va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirishdagi tarbiyaviy imkoniyatlari yoritiladi. Umuman, tadqiqot metodologiyasi Davlat bayrog‘ining milliy taraqqiyotdagi o‘rnini asoslash hamda uning kelajak avlod dunyoqarashini shakllantirishdagi ijtimoiy-ma’naviy ahamiyatini ilmiy jihatdan ochib berishga yo‘naltirilgan.

MUHOKAMA

O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘ining tarixiy, siyosiy va ma’naviy mohiyatini o‘rganish uning milliy davlatchilik taraqqiyotidagi o‘rnini yanada chuqurroq anglash imkonini beradi. Davlat bayrog‘i mustaqillikning tashqi ifodasi bo‘lish bilan birga, xalqning tarixiy xotirasi, milliy qadriyatlari va kelajak avlod oldidagi mas’uliyatini mujassamlashtiruvchi muhim ramzdir. Shu jihatdan, uning mazmunini faqat huquqiy maqom bilan cheklab qo‘ymasdan, ijtimoiy-ma’naviy va tarbiyaviy nuqtayi nazardan ham baholash zarur.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, davlat ramzlariga munosabat jamiyatning milliy o‘zligini anglash darajasi va fuqarolik madaniyati bilan chambarchas bog‘liq. Ayniqsa, yoshlar ongida Davlat bayrog‘iga nisbatan hurmatni shakllantirish ularda Vatanga daxldorlik, milliy g‘urur, tarixiy merosga sadoqat va ijtimoiy mas’uliyat tuyg‘ularini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunda ta’lim muassasalari, oila va mahalla hamkorligida olib boriladigan ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar muhim tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, Davlat bayrog‘ining xalqaro maydonda namoyon bo‘lishi milliy birlik va mamlakat nufuzining ramziy ifodasi sifatida namoyon bo‘ladi. Xususan, xalqaro sport musobaqalari, ilmiy va madaniy tadbirlarda bayrog‘imizning baland ko‘tarilishi fuqarolarda faxr va iftixor tuyg‘ularini kuchaytirib, mamlakatning xalqaro hamjamiyatdagi mavqeini anglashga xizmat qiladi.

Shu nuqtayi nazardan, davlat bayrog‘ini qadrlash faqat muayyan sanalarda amalga oshiriladigan rasmiy tadbirlar bilan cheklanmasligi, balki kundalik hayotda fuqarolik madaniyati va vatanparvarlikning uzviy tarkibiy qismiga aylanishi lozim. Demak, Davlat bayrog‘ining tarixiy meros, bugungi milliy iftixor va kelajak taraqqiyoti o‘rtasidagi bog‘liqlikni ta’minlovchi ma’naviy omil sifatidagi ahamiyati yanada ortib bormoqda.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘i xalqimizning tarixiy xotirasi, milliy o‘zligi va mustaqil davlatchilik an’analarini o‘zida mujassam etgan muhim ma’naviy-siyosiy ramz hisoblanadi. Bayroqning tarixiy va ramziy mazmunini tahlil qilish orqali uning nafaqat davlat suverenitetini ifodalovchi huquqiy belgi, balki jamiyatda milliy birlik, vatanparvarlik va fuqarolik mas’uliyatini mustahkamlovchi ma’naviy omil ekanligi asoslandi.

Tahlillar davomida Davlat bayrog‘idagi ranglar va ramzlar xalqimizning tinchlik, ezgulik, poklik, hayotiylik hamda taraqqiyotga intilish kabi qadriyatlari bilan uzviy bog‘liqligi aniqlandi. Shuningdek, bayroqning xalqaro maydondagi namoyon bo‘lishi mamlakatimizning mustaqil davlat sifatidagi nufuzi, xalqaro hamjamiyatdagi o‘rni va milliy iftixorini ifodalashi bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqotning muhim natijalaridan biri shundaki, davlat ramzlariga hurmat tuyg‘usini shakllantirish yosh avlodning tarixiy ongini rivojlantirish, milliy qadriyatlarga sadoqatini kuchaytirish va faol fuqarolik pozitsiyasini qaror toptirish bilan bevosita bog‘liqdir. Shu asosda ta’lim-tarbiya jarayonida Davlat bayrog‘ining tarixiy va ma’naviy mohiyatini izchil yoritish, uni vatanparvarlik tarbiyasining samarali vositasi sifatida qo‘llash zarurligi ilmiy jihatdan asoslandi.

Umumiy natijalar Davlat bayrog‘i ajdodlardan meros bo‘lib kelayotgan tarixiy xotira, bugungi avlodning milliy iftixori va kelajak taraqqiyotining ma’naviy yo‘nalishlarini birlashtiruvchi muqaddas ramz ekanligini ko‘rsatadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasi Davlat bayrog‘i xalqimizning ko‘p asrlik tarixiy merosi, milliy o‘zligi, mustaqilligi va kelajakka bo‘lgan ezgu intilishlarini o‘zida mujassam etgan muqaddas davlat ramzidir. Uni ilmiy jihatdan o‘rganish davlat ramzlarining nafaqat siyosiy-huquqiy, balki ijtimoiy-ma’naviy va tarbiyaviy ahamiyatini ham chuqur anglash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari asosida Davlat bayrog‘ining milliy birlikni mustahkamlash, tarixiy xotirani asrash, fuqarolik mas’uliyatini rivojlantirish va yosh avlodda vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishdagi o‘rni alohida ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Shu bois ta’lim-tarbiya jarayonida davlat ramzlarining tarixiy va ma’naviy mazmunini keng targ‘ib etish, yoshlarning ularga nisbatan ongli va mas’uliyatli munosabatini shakllantirish zarur.

Shuningdek, Davlat bayrog‘iga hurmat bilan munosabatda bo‘lish milliy qadriyatlarga sadoqat, mustaqillikni qadrlash va Vatan ravnaqi uchun daxldorlik hissining muhim ifodasidir. Uni e’zozlash faqat tarixiy sanalarni nishonlash bilan cheklanmasdan, har bir fuqaroning kundalik hayotidagi ma’naviy e’tiqod va fuqarolik madaniyatiga aylanishi lozim.

Umuman olganda, Davlat bayrog‘i — ajdodlardan meros bo‘lib qolgan tarixiy xotira, bugungi avlodning milliy iftixori va kelajak avlodlar uchun yuksak mas’uliyat timsolidir. Uni asrab-avaylash, qadrlash va uning mazmun-mohiyatini kelajak avlod ongiga singdirish mustaqil O‘zbekistonning ma’naviy taraqqiyoti va milliy birdamligini mustahkamlashga xizmat qiluvchi muhim vazifalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROYXATI:

[1] O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023. – 5-modda. Rasmiy elektron manba.

[2] O‘zbekiston Respublikasining 1991-yil 18-noyabrdagi 407-XII-sonli «O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i to‘g‘risida»gi Qonuni. – 2–4-moddalar. Lex.uz – rasmiy manba.

Global Science Publication